

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

Adat a kis kócsag (*Egretta garzetta*) lábszínezetéhez — A kis kócsag ujj-színezetéről valamennyi kézikönyv csak a világossárgát említi. 1979. április 20-án a Kis-Balatonban megfigyeltem egy példányt, amelynek ujjai narancsvörösön voltak színezve.

Dr. Keve András

Feketególya (*Ciconia nigra*) fészkelése Leninváros környékén — 1979. június 4-én Leninváros közelében, a Sajó bal partján, galériaerdőben, fehér nyárfán 10 m magasban sikerült megtalálnom a feketególya fészket. A madárpár 3 tojásan kotlott. Erdészeti munkák zavaró hatása következtében a költés sikertelennek bizonyult.

Balogh Gyula

A vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*) 1978—79. évi előfordulásai Kardoskúton — A Kardoskúti Természetvédelmi Területen és annak környékén ismétlődve jelent meg a vörösnyakú lúd az 1978—79. években. Tekintettel arra, hogy valamennyi megfigyelés csapatokról tanúskodott, minden bizonyítással nem fogsági, hanem vad példányok jelentek meg a rezervátumban. Adataik: 1978. október 29-én 11 db, 8 *Anser albifrons* és 12 *Anser erythropus* vegyes csapatában. November 7-én és 8-án 15-ös homogén csapat. December 17-én 41-es homogén csapat. 1979. március 15-én 14 db kb. 1000 *Anser albifrons* és 200 *Anser erythropus* között. Végül november 6-án 15-ös homogén csapatot figyeltem meg. A ludak valamennyi esetben s rezervátum szikes taván éjszakáztak, és alvóhelyük 5—6 km-es sugarú körzetében *Festucetum pseudovinae* sztyeppén, meg búzavetéseken táplálkoztak.

Dr. Sterbetz István

Short reports

Data on the foot colouring of the little egret (*Egretta garzetta*) — When dealing with the finger colouring of the little egret all handbooks only mention its light yellowness. A sample having fingers of orange-red colouring was observed by the author in Lake Kis-Balaton on the 20th April 1979.

Dr. András Keve

Nesting of the black stork (*Ciconia nigra*) in the environs of Leninváros — On the 4th June 1979 the nest of a black stork was detected by the author on a white poplar at 10 m height in a gallery forest on the left bank of the river Sajó in the vicinity of Leninváros. The pair of birds were sitting on three eggs. On the disturbing effect of forestry operations the hatching proved unsuccessful.

Gyula Balogh

Occurrences of the red-breasted goose (*Branta ruficollis*) at Kardoskút in 1978—79 —

The red-breasted goose appeared repeatedly on the nature conservation area at Kardoskút and its environments, in 1978—79. Since all observations gave evidence of packs, in all probability it was not captive but wild samples that appeared in the reservation. The data: on the 29th October 1978, 11 red-breasted geese in a mixed pack of 8 *Anser albifrons* and 12 *Anser erythropus*. On the 7th and 8th November, a homogeneous pack of 15 birds. On the 17th December a homogeneous pack of 41 birds. On the 15th March 1979, 14 red-breasted geese, among about 1000 *Anser albifrons* and 200 *Anser erythropus*. Finally, on the 6th November, a homogeneous pack of 15 birds were noticed by the author. The geese always spent the night on the natron lake of the reservation and fed on *Festucetum pseudovinae* steppe and wheat fields on a 5 to 6 km radius area of their sleeping ground.

Dr. István Sterbetz

K Ö N Y V I S M E R T E T É S

Kolbe, L. 1978: Ökologie der Wasservögel

(Die Neue Brehm Bücherei, Nr. 518, Wittenberg—Lutherstadt, p. 116)

Napjainkban a különböző madárélőhelyek közül elsősorban a vizek azok, ahol a legnagyobb a változás, és így az ott élő különböző madárfajok ökológiai igényeinek vizsgálata különösen is indokolt. A szerző hosszú éveken át végzett vizsgálatai és a vonatkozó irodalom felhasználásával elemzi a problémát. Vizsgálja az egyes madárfajok szerepét a különböző vízi biotópokban, és ismerteti a vízimadarak ökológiai vizsgálatánál eddig alkalmazott módszereket. Diagramokon mutatja be az egyes fajok mennyiségi megoszlását az adott vízi élőhelyeken, bár ezek az eredmények nem mindenben egyeznek a hazai adatokkal. Elemzi a különböző vízimadárfajok alkalmazkodóképességét, és ismerteti a legfontosabb szempontokat a vizes területek gyakorlati védelmére vonatkozóan. Végül a leggyakrabban előforduló ökológiai kifejezések magyarázatát adja meg. A munkát gazdag irodalmi felsorolás zárja és 51 ábra (rajzok és fényképek) teszi gazdagabbá.

S. E.

Bergmann, H. H.—Klaus, S.—Müller, F.—Wiesner, J. 1978: Das Haselhuhn

(Die Neue Brehm Bücherei, Nr. 77, Wittenberg—Lutherstadt, p. 196)

E. TEIDOFF-nak a sorozat egyik első füzetében megjelent azonos című munkája kerül most teljesen átdolgozva az olvasó elé. A téma a magyar ornitológusokat is közelről érinti, hiszen a császármadár a fajdfélék egyetlen hazai fészkelője. A felölelt gazdag témakör a paleontológiai adatokkal indul, ezt követőleg tárgyalja a faj morfológiáját, etológiáját, ökológiáját, az állományok fejlődésének lehetőségeit, a vadászatát (hazánkban a császármadár védelem alatt áll!), a volierekben történő tartás lehetőségeit és nem utolsósorban a faj gyakorlati védelmét.

S. E.

Nowak, E. 1979: Die Vögel der Länder der Europäischen Gemeinschaft

(Vogelk. Bibl. Bd. 9, Kilda Verlag, Greven, p. 194, 1 térkép)

A könyvecske voltaképpen nem ornitológusoknak szól, hanem segédlet az európai közösség államai illetékesei számára. CL. STUFFMANN, a környezetvédelmi osztály vezetője előszava szerint célja az 1978-ban elhatározott egységes jogszabályalkotás előkészítése, ami az USA-ban már megtörtént. A természet és benne a madárvilág fenntartása elsősorban az egyes államok helyi feladata, de ez a felfogás főleg a vonuló madarak esetében szűknek bizonyult, hogy eredménye is legyen. A védelemre szoruló madarak névjegyzékének elkészültét ma már a nagy közönség is sürgeti.

A kérdéses terület 1529 ezer km², amely részletezve is megad, ismertette a népesség sűrűségét, az erdő- és a mezőgazdasági területek nagyságát. Természetesen ez sok mozaik-szerű ökoszisztémát (fenyér, láp, bokros, kopáros) is rejt magában, de a Golf-áram hatása következtében mégis elég egységes. A természetes flóra-szukcesszió már a múlté. Tárgyalja a gépesítést, a monokultúrákat stb. Valamivel kedvezőbb a helyzet a több mint 15 ezer km hosszú tengerparton, bár az olajszenyezés, a kikötők és az üdülők építése helyenként ezt is megzavarja. A megmaradt ökoszisztémák, a természetvédelmi területek láncolata sem kielégítő, és mindezt gátolja a népesség rohamos szaporodása és igényeinek növekedése. A természet- és környezetvédelem teljesen új felfogást kíván, amely közóhaj is. Ennek a korszerű ökológiai szemléleten kell alapulnia. Tanácsot ad, hogy milyen terep-határozók és szakkönyvek állnak az olvasók rendelkezésére.

Keve András

Pätzold, R. 1979: Das Rotkehlen

(Die Neue Brehm Bücherei, 520, Nr. Wittenberg—Lutherstadt, p. 96)

A vörösbegy egyike a legismertebb és legkedvesebb madaraknak. Erdőkben, kertekben, parkokban mindenütt előfordul, áttelelő példányok gyakran jelentkeznek az etetőkön is. A róla szóló irodalom szinte áttekinthetetlen, a szerző ennek egy részét és saját adatait vetette össze, és így készítette el a monográfiát. A munkát, amelyet 61 ábra és fotó, valamint 9 táblázat gazdagít, irodalmi felsorolás zárja.

S. E.

Kapocsy György 1979: Weissbart- und Weissflügelseeschwalbe

(Die Neue Brehm Bücherei, Nr. 516, Wittenberg—Lutherstadt, p. 156)

Az Európában honos három szerkőfaj közül a kormos szerkő általánosan elterjedt, a fattyúszerkő és a fehérszárnyú szerkő azonban viszonylag ritka fészkelő. A szerző éveken át tanulmányozta a két szerkőfaj életét, elsősorban költésbiológiájukat. A Hortobágyon és a lessátorból — ahonnet szép felvételeit készíttette — módja nyílt a legaprólékosabb megfigyelésekre is. Éppen ezért igen alapos a fajok szaporodásbiológiájával foglalkozó fejezet, amelyben a fehérszárnyú szerkő esetében a fiókák mesterséges körülmények között történő felnevelésének tapasztalatai is helyet kaptak. A munkát gazdag irodalmi felsorolás zárja és 70 ábra, valamint fekete-fehér fotó teszi teljesebbé.

S. E.

Schönn, S. 1978: Der Sperlingskauz

(Die Neue Brehm Bücherei, Nr. 513, Wittenberg—Lutherstadt, p. 123)

Az európai bagolyfajok közül a törpekuvík a legkisebb és életmódját tekintve egyike a legérdekesebbeknek. Viszonylagos ritkasága és rejtett életmódja folytán az utóbbi időkig meglehetősen keveset tudtunk róla. A szerző tíz évig tanulmányozta ennek a kis bagolyfajnak az életét az Érchegeység nyugati felében, ez adja a munka alapját, de az irodalom alapján részletes adatokat közöl a faj teljes elterjedésterületéről. Részletesen elemzi a védelemmel kapcsolatos kérdéseket. A madár természetes ellenségei között elsősorban a nyuszt szerepel. A munkát gazdag irodalmi felsorolás, 59 ábra, 11 táblázat és egy színes tábla egészíti ki.

S. E.